Rapport

Projectnummer: 373921
Referentienummer: SWNL0270178
Datum: 11-12-2020

Huisvestingsonderzoek Circulair Ambachtscentrum Lelystad

Circulair grondstoffencentrum

Definitief

Gemeente Lelystad
T.a.v. de heer W.N. Luitwieler
Stadhuisplein 2
8200 AB LELYSTAD

Sweco
De Holle Bilt 22
3732 HM De Bilt
Postbus 203
3730 AE De Bilt
Nederland

T +31 88 811 66 00
www.sweco.nl

Sweco Nederland B.V.

Handelsregister 30129769
Statutair gevestigd te De Bilt

Didier Martens

M +31 6 12 32 97 27

Verantwoording

Titel	Huisvestingsonderzoek Circulair Ambachtscentrum Lelystad
Subtitel	Circulair grondstoffencentrum
Projectnummer	373921
Referentienummer	SWNL0270178
Revisie	D0
Datum	11-12-2020
Auteur	Didier Martens
E-mailadres	didier.martens@sweco.nl
Gecontroleerd door	Merima Bašic
Paraaf gecontroleerd	
Goedgekeurd door	Ronald Meurs
Paraaf goedgekeurd	

Inhoudsopgave

1 Inleiding 5

2 Samenwerking 6

2.1 HVC 6

2.1.1 Huidige situatie 6

2.1.2 Toegevoegde waarde 7

2.2 De Groene Sluis 7

2.2.1 Huidige situatie 7

2.2.2 Toegevoegde waarde 7

2.3 Repair café 7

2.3.1 Huidige situatie 7

2.3.2 Toegevoegde waarde 8

2.4 Werkbedrijf 8

2.4.1 Huidige situatie 8

2.4.2 Toegevoegde waarde 8

2.5 ROC 8

2.5.1 Huidige situatie 8

2.5.2 Toegevoegde waarde 9

2.6 Centrada 9

2.6.1 Huidige situatie 9

2.6.2 Toegevoegde waarde 9

2.7 Rataplan 9

2.7.1 Huidige situatie 9

2.7.2 Toegevoegde waarde 10

2.8 Deelconclusie samenwerking 10

2.8.1 HVC, De Groene Sluis, Rataplan, Repair Café 10

2.8.2 HVC, De Groene Sluis, Rataplan & Centrada 11

3 Grondstoffen en producten 11

3.1 HVC 11

3.2 De Groene Sluis 12

3.3 Repair café 12

3.4 Centrada 12

3.5 Rataplan 13

3.6 Deelconclusie grondstoffen en producten 13

4 Businesscase 14

4.1 HVC 14

4.2 De Groene Sluis 14

4.3 Repair café 15
4.4 Werkbedrijf 15
4.5 ROC 15
4.6 Centrada 15
4.7 Rataplan 16
4.8 Kosten 16
4.8.1 Kosten huisvesting herbruikbare goederen. 16
4.8.2 Kosten huisvesting 2e handsbouwmaterialen 19
4.8.3 Personele lasten 19
4.9 Opbrengsten 19
4.10 Deel conclusie businesscase 19
5 Bezoekers/klanten 20
5.1 HVC 20
5.2 De Groene Sluis 20
5.3 Repair café 21
5.4 Werkbedrijf 21
5.5 ROC 21
5.6 Centrada 21
5.7 Rataplan 22
5.8 Deelconclusie 22
6 Multi Criteria Analyse 22
6.1 Multi Criteria Analyse Circulair Ambachtscentrum 23
6.2 Multi Criteria Analyse Circulair grondstoffencentrum 25
6.3 Deelconclusie 26
7 Conclusie 27

1 Inleiding

Voor u ligt de uitwerking van het onderzoek naar de mogelijkheid van een Circulair ambachtscentrum (CA) in gemeente Lelystad. De aanleiding van dit onderzoek is de verplaatsing van het huidige Afval Breng Station (ABS). Het nieuwe ABS zal gerealiseerd worden op de huidige locatie van HVC aan de Schroefstraat. Dit onderzoek is er op gericht om er achter te komen welke vorm van een Circulair ambachtscentrum in Lelystad het meest kansrijk is. Daarnaast zal er duidelijk antwoord gegeven worden op de vragen wat de (investerings)kosten zullen zijn en wat de opbrengsten per m^2 moeten zijn om een exploitatie voor de gemeente sluitend te krijgen.

Uitgangspunten
Dit onderzoek zal zich richten op één Afval Breng Station (ABS), in combinatie met één van de volgende functies:
1. Repair café;
2. kringloop-Initiatief;
3. educatiecentrum (voor onderwijs en workshops en dergelijke);
4. bewerking van binnengekomen afvalstromen;
5. link naar Lelystadse recyclingbedrijven.

Of het delen van deze opties in bijvoorbeeld één ruimte.

Initiatieven
In dit onderzoek wordt rekening gehouden en verbinding gezocht met bestaande initiatieven, te weten:
1. sterk netwerk van kringloopbedrijven (meer dan 15) met de Groene Sluis en Rataplan als grote bedrijven, en verschillende kleine initiatieven, zoals de Kringloopwinkel van het IDO;
2. wens van repair café Lelystad om toegang te krijgen tot materialen op de milieustraat en bij te dragen aan de realisatie van een CA;
3. concrete wens van Kringloopbedrijf de Groene Sluis om een Circulair ambachtscentrum in Lelystad te verwezenlijken en hier financieel aan bij te dragen;
4. motie op de raadsmarkt voor CA.

Tijdens het onderzoek hebben wij invulling gegeven aan vier hoofdthema’s die van belang zijn voor een succesvol Circulair Ambachtscentrum te weten: samenwerking, grondstoffen & producten, businesscase en bezoekers.

Randvoorwaarden
Belangrijkste randvoorwaarde bij dit onderzoek is de locatie. Uitgangspunt is dat het initiatief van het CA gekoppeld is aan het ABS. Het ABS zal op de locatie van HVC aan de Schroefstraat gevestigd worden. De ruimte op deze locatie is beperkt wat een belangrijke randvoorwaarde is bij dit onderzoek naar de mogelijkheden voor een CA.

Deze uitkomsten zijn verwerkt in een Multi Criteria Analyse (MCA). Hierin zijn aan de diverse thema’s verschillende waardes toegekend, waardoor in één oogopslag duidelijk is wat de mogelijkheden tot samenwerking en invulling van het Circulair ambachtscentrum zijn.

De mogelijke participanten die wij hebben geïnterviewd in het kader van dit onderzoek zijn in willekeurige volgorde:

- HVC;
- ROC Lelystad;
- Rataplan;
- Centrada;
- De Groene Sluis;
- Repair café;
- het Werkbedrijf Lelystad.

2 Samenwerking

In dit onderzoek naar de mogelijkheden voor de invulling van een CA in Lelystad zijn we ervan uitgegaan dat deze wordt gevestigd aan de Schroefstraat, aangrenzend aan het nieuwe Afval Breng Station (ABS). Hiermee ontstaat er een directe link met HVC die het ABS in opdracht van de gemeente beheert en exploiteert. Uit eerdere verkenningen[1] naar de mogelijkheden voor en bestaande initiatieven van circulaire ambachtscentra, is gebleken dat deze de grootste kans van slagen hebben wanneer deze ontstaat vanuit samenwerking van verschillende belanghebbenden. Daarom hebben wij in dit onderzoek van alle belanghebbenden inzichtelijk gemaakt welke samenwerkingen zij reeds hebben en/of met welke partijen zij mogelijkheden tot samenwerking zien. Daarnaast is er gekeken naar welke samenwerkingen de grootste meerwaarde op kunnen leveren op basis van bemensing van het circulair ambachtscentrum, terugdringen van afval en sociale impact.

[1)] *https://circulairambachtscentrum.nl/*

2.1 HVC

2.1.1 Huidige situatie

Zoals gezegd, is de beoogde locatie voor het Circulair ambachtscentrum de locatie van HVC aan de Schroefstraat. Het is hierdoor logisch dat HVC een actieve rol zal vervullen in het CA. Allereerst zou het ABS een grote leverancier kunnen zijn van bruikbare goederen. Om er voor te zorgen dat al de bruikbare goederen niet in de afvalcontainer verdwijnen, is het van belang dat er controle aan de poort plaatsvindt. HVC is bereid hiervoor bemensing te leveren, zoals dit op het huidig ABS ook heeft plaatsgevonden. Wel geeft HVC aan dat dit voor hun niet wenselijk is dit fulltime door hun eigen personeel te laten doen. Hierin zou dus een combinatie gezocht moeten worden met een andere participant. Volgens HVC zou een dergelijke samenwerking goed plaats kunnen vinden met een kringloopwinkel als zijnde De Groene Sluis of Rataplan. Dit doordat zij goed weten welke goederen bruikbaar zijn voor Re-use of Re-furbish.

Op het gebied van bruin- en witgoeddemontage heeft HVC op dit moment samenwerkingen lopen met Wecycle en WeNederland. Op dit vlak ziet HVC dan ook geen toegevoegde waarde om hierin te gaan samenwerken met het CA, omdat naar hun mening het volume voor enkel Lelystad te klein is. Dit geldt ook op het gebied van kleding waarvoor HVC gebruik maakt van een centrale welke voor alle HVC gemeenten kleding verwerkt. Wel worden er matrassen door HVC gerecycled in Lelystad. Hierin is het mogelijk een samenwerking/invulling te kunnen geven aan het CA.

2.1.2 Toegevoegde waarde

HVC ziet op dit moment de meeste mogelijkheden voor een samenwerking in 2e hands-bouwmaterialen. Dit naast de reeds beschreven samenwerking met de kringloopbedrijven met betrekking tot ‘standaard’ goederen. Deze samenwerking zou opgezet kunnen worden met Centrada en de kringloopwinkels. Hierbij zouden HVC en Centrada toeleveranciers zijn van bruikbare bouwmaterialen, die in het CA verwerkt of bewerkt worden om vervolgens in de kringloopwinkels verkocht te worden.

2.2 De Groene Sluis

2.2.1 Huidige situatie

Kringloopwinkel De Groene Sluis is zeer enthousiast over het idee van een CA in Lelystad. Zij zien hierin een grote mogelijkheid de stroom van afval verder te verminderen en tegelijkertijd zou het hen beter in staat stellen toegang te krijgen tot bruikbare goederen voor hun winkels. Een samenwerking met HVC op de milieustraat zien zij als grote toegevoegde waarde. Deze samenwerking zien zij in eerste instantie op twee fronten.
De Groene Sluis kan menskracht leveren aan de poort van de milieustraat voor selectie en inname van goederen, en tevens zou De Groene Sluis een magazijnfunctie kunnen en willen beheren voor de verzamelde goederen. Het exploiteren van een winkel is wel de ultieme wens, maar ziet de Groene Sluis vooralsnog niet als mogelijkheid.

De Groene Sluis ziet in de twee genoemde rollen in het CA ook mogelijkheden voor de inzet van personeel via Het Werkbedrijf Lelystad. Op dit moment zijn er 10 á 15 mensen werkzaam via Het Werkbedrijf bij De Groene Sluis en, afhankelijk van de activiteiten in het CA, kan dit aantal uitgebreid worden.

Nog voor de Coronacrisis haar intrede deed, heeft De Groene Sluis verkennende gesprekken gevoerd met onder andere ROC Lelystad en drie middelbare scholen om samen te gaan Up-cyclen en lessen hierover op de locatie van De Groene Sluis te gaan houden. Educatie ziet De Groene Sluis als mogelijkheid op beide locaties (dus in eigen winkel en in Circulair Ambachtscentrum wanneer er geen winkel is). Begeleiding kan op dit moment minimaal geboden worden.

In het verleden is er ook samengewerkt met de Fietsbank. Fietsreparatie wordt nu weer door De Groene Sluis zelf uitgevoerd. Dit is echter op dit moment minimaal door de zeer beperkte capaciteit van een fietsenmaker. Dit is wel een activiteit die men graag weer intensiveert.

2.2.2 Toegevoegde waarde

De grootste toegevoegde waarde in een samenwerking ziet De Groene Sluis samen met HVC. Hierdoor ontstaat er voor hen extra innamemogelijkheden van goederen die zij goed kunnen verkopen, waardoor afval verder wordt gereduceerd en de omzet kan stijgen. En met name die extra omzet zorgt weer voor meer mogelijkheden tot donaties die De Groene Sluis doet aan sociale initiatieven in Lelystad.

2.3 Repair café

2.3.1 Huidige situatie

Het Repair café Lelystad heeft zich reeds verenigd in een samenwerkingsverband, genaamd CALEO. Met deze samenwerking is het Repair café, parallel aan dit onderzoek, zelf aan het kijken hoe men invulling kan geven aan een CA.

Het Repair café geeft aan open te staan voor samenwerking, maar vindt het daarin van groot belang dat men haar eigen imago en vestiging behoudt.

De overige deelnemers aan deze samenwerking zijn: Fietsbank Lelystad, Stichting Mila en Kringloopwinkels Lelystad (IDO). Gemeente Lelystad heeft een adviserende- en faciliterende rol in CALEO. Alle deelnemers, behalve de gemeente, hebben het kenmerk dat zij een kleine stichting zijn die geheel afhankelijk zijn van vrijwilligers en allen hun eigen vestiging en imago willen behouden in een samenwerking.

2.3.2 Toegevoegde waarde

Het Repair café kan, samen met de deelnemers van CALEO, in beperkte mate een rol vervullen bij de inname van goederen bij het ABS. Gezien de omvang hiervan, zal dit altijd samen met andere partijen moeten plaatsvinden.

In dit onderzoek is uitsluitend gesproken met Repair café en niet met CALEO. Buiten dit samenwerkingsverband zien wij, gezien de zeer beperkte omvang, niet direct mogelijkheden tot overige samenwerkingen.

2.4 Werkbedrijf

2.4.1 Huidige situatie

Het doel van het Werkbedrijf is mensen uit Lelystad met een achterstand tot de arbeidsmarkt aan een reguliere baan helpen. Daarmee staan zij open voor alle soorten van samenwerking en dus ook met een CA. Op dit moment levert het Werkbedrijf al personeel aan De Groene Sluis en HVC. Er bestaat een mogelijkheid banen te subsidiëren, maar dit is geen wenselijke situatie voor het Werkbedrijf.

2.4.2 Toegevoegde waarde

Het werkbedrijf kan een rol spelen op het CA, maar zal dan door andere partijen (tegen betaling) ingeschakeld moeten worden. Hiermee zal een samenwerking in de opstart van het CA mogelijke lastiger zijn omdat er inkomen gegenereerd zal moeten worden door het CA om personeel te kunnen bekostigen. Dit personeel zal een minimale Return On Investment moeten hebben om het CA te kunnen draaien, hetgeen lager zal zijn met personen die via het Werkbedrijf aan het werk gaan, wat kansen biedt.

Het Werkbedrijf zal dus bij de opstart van initiatieven op het CA geen toegevoegde waarde hebben.

2.5 ROC

2.5.1 Huidige situatie

Zoals beschreven bij De Groene Sluis, is er een verkenning geweest over een mogelijke samenwerking tussen beiden. Volgens beide partijen zou een mogelijke samenwerking ook goed plaats kunnen vinden in het CA. Daarnaast zou het ROC graag een samenwerking aangaan met het CA om bijvoorbeeld een deel van de week door haar leerlingen praktijkwerk te laten uitvoeren op het CA. Doel is om hiermee, wanneer mogelijk, ervaring op te laten doen in specifieke werkzaamheden, maar vooral om haar leerlingen te onderwijzen in duurzaamheid en met name circulariteit. Het ROC biedt de mogelijkheid dit soort samenwerking plaats te laten vinden onder begeleiding van eigen vakdocenten.

2.5.2 Toegevoegde waarde

De grootste toegevoegde waarde van een samenwerking tussen het ROC en het CA zou de mogelijkheid tot stageplaatsen zijn op het CA. Hiervoor dient er uiteraard wel een continuïteit van werk geborgd te zijn hetgeen samenwerking op dit vlak in de opstart van het CA moeilijk maakt.

Het ROC is, volgend op de initiatieven op het CA, en zal bij de opstart van het CA geen toegevoegde waarde hebben.

2.6 Centrada

2.6.1 Huidige situatie

Op dit moment heeft Centrada geen directe samenwerking met één van de onderzochte participanten, wat ook niet verwacht werd. Wel bieden zij huisvesting tegen een gereduceerd tarief aan één van de participanten. Centrada is actief bezig met de thema's van het CA, zoals circulariteit en verduurzaming. Daarom staan zij open om een samenwerking aan te gaan in/met het CA. Centrada ziet nu met name kans op hun bouwmaterialenstroom. Als grootste woningbezitter van Lelystad zijn bouwmaterialen ook hun grootste materiaalstroom. Wanneer een woning muteert (wisselt van huurder), worden deze in veel gevallen opgeknapt. In deze gevallen worden vaak de keuken, de badkamer en het toilet vervangen. Vrijkomende materialen, zoals toiletpotten, binnendeuren of keukenkasten, zijn in veel gevallen nog bruikbaar voor een tweede leven. Vaak in hun huidige vorm, maar sommige materialen zijn ook bruikbaar in een andere vorm, bijvoorbeeld een deur als tafelblad. Het verminderen van hun afvalstroom is iets waar Centrada graag actief een bijdrage aan levert en hierin ziet Centrada een rol voor haarzelf weggelegd als leverancier van 2e handsbouwmaterialen. Op dit moment ziet Centrada nog geen mogelijkheden van afname van 2e handsbouwmaterialen daar de kwaliteit en leverzekerheid van materialen belangrijk voor hen is en dit is met 2e handsmaterialen beiden moeilijk te borgen.

2.6.2 Toegevoegde waarde

Centrada ziet de toegevoegde waarde van een samenwerking met het CA in het reduceren van haar eigen afvalstroom en daarbij te voldoen aan haar eigen duurzaamheidsambities. Dit aanbod van bouwmaterialen kan de opstart van een dergelijke functie versnellen. Hiermee kan gewerkt worden aan een positief imago van 2e hands-bouwmaterialen.

2.7 Rataplan

2.7.1 Huidige situatie

Rataplan is een grote organisatie met 26 winkels, verspreid over Noord-Holland, Zuid-Holland en Flevoland. Dit is deels overeenkomstig met het verzorgingsgebied van HVC. Hierin is dan ook al langere tijd een samenwerking met HVC. Rataplan heeft op meerdere ABS-locaties van HVC een 'eigen' container staan welke gebruikt wordt voor het inzamelen van bruikbare goederen voor de kringloopwinkels. De selectie en inname van de goederen gebeurt door medewerkers van het ABS. In sommige gevallen is Rataplan de enige kringloopwinkel die inzamelt op een ABS en in andere gevallen wordt dit samen gedaan met een andere kringlooporganisatie. Dit is bijvoorbeeld het geval in Amsterdam met kringloopwinkel De locatie. Hierin worden afspraken gemaakt dat de container op het ABS om de week door Rataplan wordt leeggehaald. De andere week gebeurt dit door de andere kringlooporganisatie.

Ook is Rataplan een pilot gestart samen met AkzoNobel voor het innemen, zeven en hergebruiken van latexverf. Het innemen van latexverf zou door Rataplan ook op het ABS of in het CA Lelystad gedaan kunnen worden. Dit initiatief is in staat tot 30.000 liter latexverf per jaar bruikbaar te maken voor hergebruik.

MAAKgemeenschap De Hoop is een initiatief voor gezamenlijke huisvesting voor creatieve ondernemers in Zaandam. In totaal zitten hier circa 150 kleine ondernemers. Rataplan levert hen materialen/goederen die door Rataplan niet bruikbaar of verkoopbaar zijn. Hiermee bespaart Rataplan nog eens tot 25% van wat anders afval was geworden.

2.7.2 Toegevoegde waarde

Op dit moment richt Rataplan zich op het zijn van een kringloopwinkel. Hierin is Rataplan wel aan het door ontwikkelen naar wat zij zelf noemen Rataplan 3.0. In dit nieuwe concept is men voornemens educatie te verzorgen in duurzaamheid om zodoende bewustwording onder scholieren te vergroten. Daarnaast is Rataplan op zoek naar toevoegingen aan hun assortiment. Hierin is de behoefte om 2^{e}handsbouwmaterialen te gaan verkopen groot. Er is een verkennende samenwerking hierin geweest met het bedrijf Buurman, maar dit is door organisatorische redenen gestopt. Wel is Rataplan zeer welwillend om bijvoorbeeld een samenwerking aan te gaan met HVC en Centrada om 2^{e} handsbouwmaterialen die door/bij HVC en Centrada vrijkomen, te gaan vermarkten. Hierin wil men wel het liefst beginnen met een monostroom. Dit in verband met onder andere ruimtebeslag en continuïteit in aanbod. Uiteraard kan bij een dergelijke samenwerking ook De Groene Sluis deelnemen.

2.8 Deelconclusie samenwerking

Over het algemeen kunnen we stellen dat alle partijen open staan voor samenwerking en dat er in het kader van duurzaamheid deze samenwerking direct gezocht zal moeten worden. Kijkende naar de bestaande samenwerking, natuurlijke verbanden en uitgesproken wensen en idee, zien wij de volgende samenwerkingen als meest vruchtbaar waarbij de focus per samenwerking beschreven is:

2.8.1 HVC, De Groene Sluis, Rataplan, Repair Café

Uit de gesprekken met alle partijen is naar voren gekomen dat het laag hangend fruit een samenwerking is tussen HVC en de twee kringlooppartijen voor inname van goederen op het ABS. Dit kan op meerdere manieren waar in meer of mindere mate een CA ontstaat. De makkelijkste manier van inzameling gebeurt door HVC, waarbij de ingezamelde goederen in een aparte container worden gezet. Deze container wordt de ene week door De Groene Sluis geleegd en de andere week door Rataplan. Hierna maken de kringloop-winkels zelf hun selectie, waarbij niet verkoopbare artikelen alsnog worden verwerkt door HVC als afval. Op deze manier werken HVC en Rataplan, zoals zij elders in het land naar tevredenheid doen. Op het ABS zou er via bijvoorbeeld (gebruikte) LED-schermen getoond kunnen worden wat er met de ingezamelde goederen gebeurt. Dit vergroot de bewust-wording van de burgers van Lelystad die goederen inleveren.

Een intensievere manier van samenwerking kan wanneer het innamepunt wordt bemenst door de kringloopinitiatieven. Hiermee zal de inname kwaliteit verhoogd worden. Tevens zal er aan de bewoners van Lelystad beter uitgelegd kunnen worden waarom sommige goederen wel worden geaccepteerd en sommige niet. Dit verhoogt de bewustwording bij de inwoners. Het innamepunt zal dan voor de slagboom van HVC moeten plaatsvinden.
De Groene sluis heeft aangegeven deze manier van samenwerking graag vorm te geven.

Tevens zou de Groene Sluis graag een opslagruimte krijgen in het CA. Door deze samenwerking ontstaat er direct een mogelijkheid om voor het Repair café apparaten in te laten zamelen op het ABS. Repair café kan aangeven wat ze nodig hebben en dit kan ingezameld worden door degene die aanwezig is voor inname voor de kringloop. Zo kan er toch ingezameld worden voor Repair café zonder dat er een beroep wordt gedaan op haar kleine aantal vrijwilligers. Ons advies is duidelijke afspraken te maken over welke apparaten er behoefte aan is en dit in beginsel in te nemen als monostroom. Hiermee wordt voorkomen dat er te veel apparaten worden ingenomen die uiteindelijk niet gerepareerd kunnen worden of niet bruikbaar zijn als donor voor Repair Café.

2.8.2 HVC, De Groene Sluis, Rataplan & Centrada

Wat in de meerderheid van de gesprekken sterk naar voren is gekomen, zijn de mogelijkheden tot het inzamelen en vermarkten van 2e handsbouwmaterialen. Hiervoor geven HVC en Centrada aan een leverende rol te willen vervullen en zou afzet via Rataplan en De Groene Sluis kunnen verlopen, waarbij Rataplan aangeeft te willen beginnen met een monostroom van één type product/materiaal. Omdat de term CA in het algemeen breed gebruikt wordt en ook dit beeld schetst, spreken wij in deze samenwerking over een Circulair Grondstoffencentrum.

3 Grondstoffen en producten

Des te hoogwaardiger een product ingenomen wordt, des te hoogwaardiger een product te hergebruiken is. Een goede selectie aan de poort is hiervan essentieel. Tevens is het van belang duidelijk te weten welke stromen er binnenkomen op de milieustraat of in de winkels en naar welke producten of materialen vraag is. Sweco heeft op basis van beschikbare gegevens een inventarisatie gemaakt van de afvalstromen die binnenkomen op de milieu-straat, bij de kringloopwinkel en materiaalstromen van Centrada, en geprobeerd te duiden wat hiervan de kwaliteit en kwantiteit is. Tevens is op basis van gegevens van De Groene Sluis onderzocht wat goed verkoopbare producten zijn en van welke kwantiteit de verkoop betreft. Door deze cijfers tegen elkaar af te zetten, is inzichtelijk op welke materiaalstromen de focus moet komen te liggen in gemeente Lelystad.

3.1 HVC

Als beheerder van het ABS en verzorger van het huisvuilopname, heeft HVC een goed overzicht van de hoeveelheden afval in Lelystad. Echter, geeft deze omvang direct een belemmering. De tonnages afval die binnenkomen op het ABS zijn namelijk niet opgesplitst. Hierdoor is het op dit moment niet te zeggen hoeveel ton afval er nu gestort wordt en wat nog bruikbaar was geweest. Wat we wel zien is dat circa 75% van het grof huishoudelijk afval dat HVC verwerkt in Lelystad, wordt gebracht naar het ABS. De overige 25% wordt opgehaald. Op dit momenten zien we bij HVC een hoog scheidingspercentage in het afval van circa 85%. Maar doordat er nu nog niet kritisch geselecteerd wordt aan de poort op Re-use van producten, weten we niet hoeveel goederen er voor Re-use geschikt waren. HVC geeft in dit onderzoek aan open te staan om mee te werken aan een pilot om bijvoorbeeld aan de poort te gaan selecteren op bruikbare bouwmaterialen. Dit om over een langere periode inzichtelijk te krijgen hoeveel ton bruikbare materialen er tussen het reguliere afval verdwijnen.

3.2 De Groene Sluis

Sinds begin 2020 houdt De Groene Sluis precies bij wat zij binnen krijgen. Wanneer dit wordt afgezet tegen de verkochte artikelen, geeft dit precies weer hoeveel afval De Groene Sluis heeft kunnen voorkomen als kringloopwinkel.

De hoeveelheden binnengekomen goederen sinds begin van 2020 tot en met november 2020 zijn:

	Gewicht in kilo`s	Aantal in units
Kleding, textiel, vloerkleden	42.033	5.887
Huishoudelijk, woonaccessoires, speelgoed, seizoen	63.362	10.755
meubels, tuinmeubels	72.881	3.343
Boeken, cd's, dvd's, lp's	45.683	2.701
Electra	41.873	5.808
Fietsen en fietsonderdelen	2.520	182
Totaal	**268.352**	**28.676**

Hierbij dient opgemerkt te worden dat er sinds de Coronacrisis minder spullen binnen zijn gebracht bij De Groene Sluis door aangepaste openingstijden. De hoeveelheid binnen gebrachte units moeten niet worden gezien als stuks. Dit zouden dus ook tassen met kleding of dozen met boeken kunnen zijn waardoor de werkelijke stuks hoger ligt.

3.3 Repair café

Het Repair café is klein in omvang, maar verhoudingsgewijs groot in impact. Circa 75% van de binnengebrachte goederen weet men te repareren. Per jaar worden er ongeveer 600 apparaten binnengebracht. Dit is verdeeld over drie sessies van twee uur per week dat het Repair café open is. Hiermee zorgt Repair café er voor dat er 450 apparaten een RE-use functie krijgen in plaats van ge Re-cycled of verbrand worden. De overige 150 apparaten worden gebruikt als donor om andere apparaten te kunnen repareren en uiteindelijk worden Re-cycled. Ook is dit een betere invulling dan wanneer de apparaten via de gebruikelijke weg worden afgevoerd.

3.4 Centrada

Zoals eerder beschreven in deze rapportage, heeft Centrada te kennen geven een aandeel te willen leveren in het CA. Hierin is afname of leverantie van gebruikte bouwmaterialen de meest voor de hand liggende en makkelijkst te implementeren bijdrage. De quick win in deze is levering van gebruikte bouwmaterialen door Centrada. De bouwmaterialen zouden vervolgens door één van de kringloopinitiatieven vermarkt kunnen worden. Om een beeld te krijgen van de mogelijk te gebruiken bouwmaterialen en bijbehorende hoeveelheden is onderstaande inventarisatie/schatting opgesteld, samen met Centrada. Hierin is uitgegaan van het feit dat deze materialen zonder tussenbewerking (behoudens reiniging) direct herbruikbaar/verkoopbaar zijn.

	Stuks per jaar
Binnendeuren	50
Deur beslag	
Keukenkast front	30
Keukenmengkraan	30
Toiletpotten	60

Toiletbrillen	60
Fonteintjes	60
Fonteinkranen	30
Badkamerwastafels	80
Wastafelmengkranen	40
Badkranen	n.v.t.
Douchekranen	40
Glijstang sets/ douchekoppen	40
Spiegels	80

Uit het gesprek met Rataplan is naar voren gekomen dat zij graag de verkoop van de gebruikte bouwmaterialen willen verzorgen. Hierin zou dan begonnen worden met een monostroom van bijvoorbeeld binnendeuren.

3.5 Rataplan

Rataplan krijgt per jaar tussen de 10 á 12 miljoen kilo aan goederen binnen, verdeeld over haar locaties. Circa 55% daarvan is verkoopbaar voor Rataplan. Het overige deel van 45% wat circa 4,5 miljoen á 5,4 miljoen kilo betreft, belandt alsnog op de afvalberg. Door de samenwerking, zoals met de MAAKgemeenschap, is deze hoeveelheid te verkleinen. Echter, geeft Rataplan nu aan dat er gewoonweg te veel spullen binnenkomen, in relatie tot afzetmogelijkheden. In theorie zou Rataplan nog eens 25% van haar afval kunnen reduceren wanneer zij meer afzet zou hebben voor hun producten.

3.6 Deelconclusie grondstoffen en producten

Kijkend naar bovenstaande cijfers, kunnen we concluderen dat de kringloopwinkels een grote bijdrage leveren aan het voorkomen van afval. Alle partijen geven aan dat de kringloopwinkels daarin nog meer kunnen betekenen wanneer er samenwerking ontstaat met het ABS door de specifieke focus van deze partijen. In absolute aantallen is Repair cafe een kleine speler wanneer we kijken naar het aantal gerepareerde stuks. Echter, zien we dat met 75% geslaagde reparaties de impact op het voorkomen van afval zeer hoog is. Daarnaast worden voor de reparatie vaak donorapparaten gebruikt die anders in zijn geheel op de afvalberg zouden belanden. Ook dit draagt bij aan vermindering van het totale afval. Ook dit zou betekenen dat wanneer Repair café toegang zou krijgen tot het ABS (middels het CA), het totaal aan afval verminderd. Daarnaast hebben zowel het Repair café als de kringloopwinkels een positieve bijdrage aan de bewustwording van de inwoners van Lelystad.

Kijkend naar de hoeveelheid bruikbare 2e handsbouwmaterialen afkomstig van Centrada, zien we dat dit nog geen grote hoeveelheden zijn. Maar wat duidelijk naar voren komt in dit onderzoek is dat dit op dit moment voor alle partijen zeer moeilijk aan te geven is of deze hoeveelheden veel of weinig zijn in termen van handling en herbruikbaarheid. Wel is duidelijk dat we in Nederland een zeer grote afvalstroom hebben die bestaat uit bouwmaterialen[2]. Hiervan wordt al een groot deel gerecycled, maar dat is in de lagere lagen van de ladder van Lansink. De samenwerking die mogelijk is in Lelystad zorgt voor een kleine maar waardevolle bijdrage in het hoogwaardig hergebruik van bouwmaterialen.

2) *https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2019/45/meeste-afval-en-hergebruik-materialen-in-bouwsector*

4 Businesscase

Voor het succes op lange termijn en de levensvatbaarheid van het CA is een positieve businesscase een essentieel onderdeel. In dit hoofdstuk bekijken wij per participant welke bijdrage iedere partij kan leveren in geld, middelen of personele inzet en wat hun ruimtelijke behoefte is. Bij die ruimtebehoefte is ook gekeken of de participant de mogelijkheid heeft en bereid is een marktconforme bijdragen te leveren aan deze ruimte. Hierin gaan wij uit van de locatie Schroefstraat, waarbij HVC heeft aangegeven dat de volgende ruimtes op dit moment beschikbaar zijn voor het CA:

- kantoor begane grond: 193m^2;
- kantoor 1^e verdieping : 183m^2;
- ruimte onder perron : circa 120m^2.

4.1 HVC

Gezien het feit dat het CA gevestigd wordt op het terrein/in het pand van HVC, is er vanuit hen geen vraag naar ruimte. Wat betreft bijdrage is HVC bereid bemensing te leveren voor de inzameling van goederen. Dit wil men doen wanneer er een container voor de kringloop op het ABS komt of wanneer er inname komt van elektronica wat nog bruikbaar is voor het Repair café. Omdat HVC voor deze inzet gebruik maakt van eigen mensen, is het niet wenselijk personeel hier fulltime voor in te zetten. HVC is bereid om voor circa een half jaar een dagdeel personeel te leveren ten behoeve van de inname van goederen. In deze periode kan HVC dan personeel van het CA opleiden om voldoende kennis van inzameling van bruikbare producten op te doen. HVC heeft echter geen kennis van de behoefte aan bepaalde producten (bijvoorbeeld, hoeveel vraag is er naar bankstellen) en kan daarop niet selecteren.

Tevens is HVC bereid een pilot te draaien voor de inname van gebruikte bouwmaterialen. Hoe deze inzet er uit zou komen te zien, ligt voor HVC erg aan de ketenpartners die hierbij aanhaken. Een concrete invulling is zodoende nog niet te schetsen.

4.2 De Groene Sluis

Uit de gesprekken met De Groene sluis is naar voren gekomen dat zij graag een innamepunt in combinatie met een magazijn zouden hebben op het CA. Daarnaast zouden ze graag de mogelijkheid willen krijgen tot een innamepunt van goederen op het CA wanneer een directe innamepunt op het CA niet mogelijk is. Het innamepunt en het magazijn kan fulltime bemenst worden door personeel van De Groene Sluis. Daarbij wordt aangegeven dat de ruimte onder het perron van het ABS niet geschikt is als werkruimte/magazijn voor hen. De gewenste ruimte op het CA/ABS door de Groene Sluis voor inname van goederen bedraagt circa 50m^2.

De Groene Sluis is bereid een marktconforme huur te betalen voor de ruimte.

Op dit moment is er geen behoefte aan een extra verkooppunt van goederen voor de Groene Sluis daar zij al twee winkels in Lelystad hebben.

Door het beschikbaar stellen van personeel en de bereidheid om voor een marktconforme huur deel te nemen aan het CA, biedt De Groene Sluis mogelijkheden voor de businesscase van het CA.

4.3 Repair café

Het Repair café heeft een duidelijke ruimtevraag. Men wilt graag een werkplaats die iets groter is dan de huidige 160 m^2 die zij nu ter beschikking hebben op hun eigen locatie. Dit komt neer op 190 m^2 à 200 m^2. Over de mogelijke bijdrage voor deze ruimte zijn zij ook duidelijk. Er is geen mogelijkheid tot financiële bijdrage. Dit is mede ingegeven door het feit dat het Repair café haar initiatief ook wilt blijven doorzetten op de huidige locatie waardoor er geen financiële ruimte is.

Het Repair café ziet wel mogelijkheden tot (beperkte) inzet van personeel op het CA voor inname en reparatie van binnengekomen elektrische apparaten maar hierin is volgens hen geen ruimte voor het ontvangen van particulieren die een reparatie uit willen laten voeren.

Door het ontbreken van financiële middelen kan Repair café niet bijdragen aan de businesscase van het CA. Tevens kan het Repair Café door haar beperkte omvang slechts 2 tot 4 uur per week vrijwilligers inzetten om gebruik te maken van de ruimte maar men geeft duidelijk aan een ruimte niet te willen delen met andere.

4.4 Werkbedrijf

De bijdrage van het Werkbedrijf is de mogelijkheid tot het leveren van personeel. In sommige gevallen kan dit middels een loonsubsidie ondersteund worden. Dit is echter niet het doel van het werkbedrijf. Zij hebben het doel om mensen zo snel mogelijk arbeidsfit te krijgen en aan een betaalde baan te helpen. Voor het CA betekent dit dat er een pool is van circa 120 in te zetten personen maar deze dienen wel een basisloon te verdienen.

Het Werkbedrijf is volgend aan een ander initiatief en heeft voor haar bijdrage geen businesscase.

4.5 ROC

Wanneer het CA zal voorzien in meewerkplekken, zal het ROC de begeleiding van de leerlingen zelf voorzien middels gediplomeerde docenten. Het ROC is niet op zoek naar locatie waar les gegeven kan worden daar zij zelf geschikte lokalen hebben. Hiermee is er dus geen ruimtelijke vraag van het ROC naar leslocatie. Wel wilt het ROC gebruik maken van een educatieruimte voor haar leergang duurzaamheid voor korte periodes, circa één week, gedurende het schooljaar. Hiermee bestaat er geen permanente ruimtevraag van het ROC. Begeleiding van eigen leerlingen zal geheel voor eigen rekening van het ROC komen.

Hiermee is ook het ROC volgend aan een ander initiatief en heeft voor haar bijdrage geen businesscase.

4.6 Centrada

De 2^e handsbouwmaterialen die Centrada zou kunnen leveren, moeten op de juiste wijze uit de woningen ‘gesloopt’ worden. Dit oogsten van materialen heeft mogelijk meerkosten tot gevolg. Centrada is hierin bereid mee te delen, maar dit mag nooit ten koste gaan van haar eigen bewoners. Met andere woorden: Wanneer Centrada van haar aannemers meerkosten berekend krijgt voor het verwijderen en verzamelen van bruikbare bouwmaterialen, mag dit niet leiden tot huurverhogingen. Echter ,heeft Centrada op dit moment nog geen idee of dit daadwerkelijk het geval is. Er zijn namelijk ook manieren te bedenken waardoor de rekening niet bij Centrada komt te liggen of dat Centrada gecompenseerd word voor de meerkosten. Hier is nader onderzoek voor nodig en valt buiten de scope van dit onderzoek.

Op dit moment is het onzeker of de leverantie van bouwmaterialen een vraag betekent in het ruimtegebruik van het CA. Centrada heeft namelijk goed in beeld hoeveel woningen er per jaar muteren en daarmee een redelijk beeld van bruikbare bouwmaterialen. In de inschatting/inventarisatie is uitgegaan van een voorzichtig scenario en over de frequentie waarmee materialen vrijkomen, bestaat nog geen duidelijkheid. Zodoende is er over mogelijk ruimtegebruik op het CA niets te zeggen, maar vooralsnog in Centrada niet voornemens gebruik te maken van opslagmogelijkheden op het CA. Maar het is denkbaar dat de materialen besteld worden en worden geleverd wanneer ze beschikbaar komen uit een mutatiewoning.

Hierdoor kan Centrada mogelijk een bijdrage (in natura) leveren aan een businesscase op het gebied van 2e handsbouwmaterialen.

4.7 Rataplan

De enige wens van Rataplan op dit moment is een innamepunt van goederen op het ABS waarmee hun ruimtevraag circa 50 m^2 bedraagt. In hun beeld wordt de inname gedaan door personeel van HVC. Op deze manier werkt Rataplan ook al samen elders in het land. Hiervoor zou dus enkel een container bijgeplaatst moeten worden op het ABS die Rataplan vervolgens zelf leeg haalt. Daarnaast ziet Rataplan toekomst in de inname en verkoop van 2e handsbouwmaterialen. Hiervoor zou zij zelf een stuk verwerking kunnen en willen doen. Dit is mogelijk in hun winkel of op het CA. Hiervoor zou Rataplan eigen personeel inzetten.

Gezien het feit dat Rataplan nu geen ruimtebehoefte heeft en medewerkers ter beschikking kan stellen, is de bijdrage aan de businesscase van het CA beperkt tot het afnemen van ingezamelde materialen. Dit sluit ook aan bij haar manier van werken die zeer Lean is. Door deze manier van werken zal er, voor zover nu te voorzien, ook geen ruimtebehoefte ontstaan bij Rataplan. Met deze manier van werken verschillen zij wezenlijk van De Groene Sluis. Dit heeft geen invloed op de circulariteitsambities, maar wel op de invulling van de businesscase van het CA.

4.8 Kosten

De businesscase van het CA bevat in hoofdzaak twee kostencomponenten. Dat betreft de huisvesting en de personele lasten. In onderstaande paragrafen zal dit toegelicht worden.

4.8.1 Kosten huisvesting herbruikbare goederen.

Uit de gesprekken met de verschillende partijen komen drie onderdelen naar voren die betrekking hebben op huisvesting voor de inname van herbruikbare goederen. Dit betreft:

1. punt voor inname van herbruikbare goederen;
2. opslag van herbruikbare goederen en
3. huisvesting medewerkers.

Ad. 1: Punt voor inname van herbruikbare goederen

Momenteel wordt voor de inname van herbruikbare goederen voor de kringloop een deel van de ruimte onder het perron gebruikt. Dit zou ook mogelijk in dichte containers kunnen. Een voorziening op dit niveau is vrijwel altijd al een basisvoorziening op de milieustraat en zou niet tot extra kosten leiden. Op het moment dat je burgers beter wilt faciliteren, zal er meer ruimte nodig zijn, bijvoorbeeld separate opstelstroken en overdekte ruimtes waar burgers ook bij slecht weer makkelijk bruikbare zaken kunnen scheiden van de zaken die naar het ABS gebracht worden. Aangezien de ruimte op de Schroefstaat zeer beperkt is, zal dit leidend zijn in de mogelijkheden.

Hoe beter en makkelijker de burgers gefaciliteerd worden bij het aanleveren van herbruikbare goederen, hoe succesvoller het CA wordt. Beeldvorming en ’branding’ zijn hiervoor essentieel. Indien bij het ontwerpproces van het ABS hiermee rekening gehouden wordt, zijn de kosten beperkt. Om gevoel te krijgen met de mogelijkheden van een dergelijk innamepunt zijn er impressies toegevoegd (figuur 1 tot en met 4). Tevens is er een begroting opgesteld voor een dergelijk ontwerp die is toegevoegd in bijlage 1. De investering voor een dergelijk innamepunt bedraagt circa € 225.000,00. Dit komt overeen met een Rente en Afschrijving van circa € 7.000,00 per jaar, zoals te zien is in onderstaande tabel. Dit is een bedrag exclusief grondkosten en bijbehorende rente daarvoor.
Eén en ander dient wel te passen in het ontwerp van het ABS dat, in samenspraak met HVC wordt gemaakt, zodat inname voor de poort kan plaatsvinden. Het ruimtebeslag voor een dergelijk ontwerp bedraagt circa 210 m^2 voor de opstelstrook en 140 m^2 voor het fysieke innamepunt.

Innamepunt ABS	
Investering	€ 225.000,00
OR	1%
AFSCHRIJVINGSTERMIJN	40 jaar
Gemiddeld	€ 6.779,53

**exclusief kosten/rente ten behoeve van grond*

Afbeelding 1 Overzicht impressie

Afbeelding 2 Impressie doorrijden innamepunt met rolcontainers

Afbeelding 3: Impressie bouwen met pallets

Afbeelding 4: Impressie gevel-bekleding gebruikte bouwmaterialen

Ad. 2: Opslag van herbruikbare goederen
Er is (beperkte) ruimte beschikbaar voor opslag van herbruikbare goeden. Alleen De Groene Sluis heeft aangegeven hier eventueel gebruik van te willen maken. Zij is bereid hiervoor een marktconforme huur te bepalen. In een vervolgtraject zal gekeken moeten worden welke ruimtes aan de eisen van De Groene Sluis voldoen. Hiermee is er dus een sluitende businesscase, echter aard en omvang moeten nader bepaald worden.

Ad.3: Huisvesting medewerkers
Indien de inname van goederen door andere partijen als HVC zal gebeuren, zullen er ook sanitaire voorzieningen en kantinefaciliteiten beschikbaar moeten zijn. De aard en omvang zullen naar verwachting heel beperkt zijn. In een vervolgtraject zal gekeken moeten worden of dit mogelijk, gezamenlijk met HVC, georganiseerd kan worden.

4.8.2 Kosten huisvesting 2e handsbouwmaterialen

Ten aanzien van het deel 2e handsbouwmaterialen hebben meerdere partijen aangegeven hierin geïnteresseerd te zijn. Dit is echter een nieuwe ontwikkeling waar geen van de partijen een goed beeld heeft van de omvang. Voor het innamedeel en de opslag kan mogelijk de locatie van HVC aan de Schroefstraat gebruikt worden. Voor de verkoop komen ook de locaties van De Groene Sluis en Rataplan in beeld. De verschillende partijen zullen eerst een gezamenlijke visie hierop moeten ontwikkelen voordat een businesscase hiervoor opgesteld kan worden.

4.8.3 Personele lasten

De beschikbare personeelsinzet van de verschillende partijen is in voorgaande paragrafen weergegeven. De inzet van de medewerkers van de betreffende partijen zal gedaan worden op basis van hun reguliere bedrijfsvoering. Dit voor zowel de herbruikbare goederen als 2e handsbouwmaterialen. Indien extra medewerkers van bijvoorbeeld het Werkbedrijf nodig zullen zijn, zal dit vanuit hun reguliere bedrijfsvoering bekostigd worden en voor de businesscase van het CA in deze vorm geen invloed hebben.

4.9 Opbrengsten

De belangrijkste opbrengsten van het CA kunnen in twee onderdelen onderscheiden worden. De eerste opbrengst is verminderen van afval c.q. producten hoger op de ladder van Lansink plaatsen en ten tweede het verbeteren van het imago.

Door voor de burgers op de milieustraat een mogelijkheid te bieden waar actief gestimuleerd wordt (door medewerkers) om producten voor hergebruik aan te bieden, vermindert het aanbod op de milieustraat. De medewerkers die hiervoor ingezet worden, zijn opgeleid om te bepalen of producten voor Re-use of Re-furbisch in aanmerking komen. Het succes hiervan is afhankelijk van de bereidheid van de participanten om personeel hiervoor beschikbaar te stellen. In deze fase is dit nog niet kwantificeerbaar.

Door het verbeteren van het image van gebruikte materialen en de mogelijkheden van 2e handsbouwmaterialen zichtbaar te maken, komt er bewustwording bij de bezoekers. Dit verbetert de kansen van initiatieven op het gebied van het CA in de toekomst.

4.10 Deel conclusie businesscase

Naast de ruimte van een innamepunt op het ABS is de ruimtebehoefte bij de participanten gering en naar verwachting in te passen in de beschikbare ruimte. De kosten hiervan bedragen € 7.000,00 per jaar. Aangezien dit door de gesproken partijen als een algemene functie van CA wordt gezien, is het niet aannemelijk dat andere partijen dit bekostigen. Daarom staan hier geen directe inkomsten tegenover. De opbrengsten moeten worden uitgedrukt in het verbeteren van de beeldvorming en ‘branding’ voor het behalen van milieudoelstellingen (het verminderen van de hoeveelheid afval op de milieustraat). Duidelijk is dat op dit moment enkel De Groene Sluis bereid is om voor ruimte te betalen. Overige partijen willen of kunnen geen marktconforme bijdrage leveren aan huisvestingskosten.

Alle partijen hebben in meer of mindere mate de mogelijkheid om personeel in te zetten. Personeel dat ingezet wordt door het Werkbedrijf zal betaald moeten worden, en personeel van HVC zal voor een beperkte periode inzetbaar zijn voor het CA.

Voor initiatieven met betrekking tot 2e handsbouwmaterialen zullen de partijen eerst zelf een duidelijk beeld moeten hebben van de vorm waarin men wilt werken voordat een businesscase beoordeeld kan worden.

De opbrengsten zijn op dit moment nog niet kwantificeerbaar. Deze worden met name gezien op het vlak van het beperken van afval en verbeteren van het imago.

5 Bezoekers/klanten

De vraag naar producten hangt in sterke mate af van het type bezoeker en de hoeveelheid bezoekers. Mensen worden steeds bewuster van de gevolgen van de consumptie-maatschappij en passen hun koopgedrag hierop aan. Hierdoor vindt er een transitie plaats in het bestedingsbudget van de bezoeker van een tweedehands winkel. Dit onderzoek is onderzocht bij de participanten wat de doelgroep is die de participanten trekken en wat er gedaan kan worden om die doelgroep uit te breiden. Daarnaast is op basis van de interviews bepaald waarin de participanten de meerwaarde zien van het CA voor hun doelgroep.

5.1 HVC

HVC is eigendom van diverse gemeenten en waterschappen uit Zuid-Holland, Noord-Holland en Flevoland. Voor de diverse gemeentes vervult HVC de taken op het gebied van de inzameling van huishoudelijk afval. Daarmee vallen ook automatisch alle inwoners van de desbetreffende gemeenten binnen de doelgroep van de HVC. Het CA in Lelystad is een initiatief van de gemeente en zal voornamelijk klanten aantrekken uit gemeente Lelystad. Het doel van de klanten die naar de HVC komen, is om producten en goederen af te leveren. Het voordeel dat het Circulair ambachtscentrum voor de HVC kan bieden, is een afzetmarkt voor hun ingezamelde materialen. Hiermee positioneert HVC zich in de markt duidelijk als duurzame ‘afval’-verwerker hetgeen een positieve bijdrage levert aan het imago van HVC. Daarnaast zullen er mogelijk nieuwe verdienmodellen ontstaan voor HVC door een nieuwe klantgroep.

5.2 De Groene Sluis

De doelgroep van de Groene Sluis bestaat voornamelijk uit de inwoners van Lelystad en zij zijn bereid tussen de 10 en 15 kilometer te reizen naar De Groene Sluis. Onderscheid hierin kan gemaakt worden in mensen die spullen komen brengen en mensen die ook daadwerkelijk klanten zijn in de winkel. Ongeveer 60% van de mensen die spullen komen afleveren, komt ook naar de winkel. Op dit moment zijn dit ongeveer 300 betalende klanten per dag. Echter, voor de Corona-tijd waren dit ruim 400 betalende klanten per dag. Verder lopen de klanten in de winkel erg uiteen qua achtergrond. Logischerwijs trekt De Groene Sluis klanten met een klein budget, maar er is een transitie bezig waardoor er steeds meer klanten de winkel bezoeken met de wens duurzaam te winkelen of unieke producten te kopen. De ambitie ligt er dan ook om die transitie te bevorderen en steeds meer klanten te trekken die op zoek zijn naar een duurzame ervaring of een uniek product, en uit deze overweging producten komen brengen of kopen.

De producten die op dit moment het beste worden verkocht, zijn kleding, meubels, seizoenartikelen, elektra en verscheidene woonaccessoires. Het voordeel dat het Circulair ambachtscentrum kan bieden aan De Groene Sluis is dat het meer klanten kan leveren, dus mensen die initieel voor de andere diensten van het ambachtscentrum komen en ook de winkel bezoeken. Daarnaast biedt het ambachtscentrum mogelijkheden voor samenwerking qua inzameling, kwaliteitsbewaking, educatie en reparatie.

5.3 Repair café

De doelgroep van het Repair café bestaat op dit moment voornamelijk uit de inwoners uit Lelystad die weinig te besteden hebben. Het Repair café is op acht momenten per maand geopend. Per keer dat zij geopend zijn, ontvangen zij circa 10 klanten wat neer komt op 80 klanten per maand. De ambitie is echter wel dat het Repair café toegankelijk wordt voor alle inwoners van Lelystad. Dit kan misschien door in te spelen op de duurzaamheid van producten en dezelfde transitie te maken, zoals De Groene Sluis. Het ambachtscentrum zou hierin het Repair café kunnen meehelpen. De diensten die door de doelgroep worden verlangd van het Repair café, zijn de reparatie en het behoud van producten. Naast het repareren van apparaten van mensen uit de doelgroep wil Repair café meer apparaten gaan repareren om ze (tegen beperkte kosten) aan te bieden aan hun doelgroep.

5.4 Werkbedrijf

De doelgroep van het Werkbedrijf zijn de mensen met een uitkering en een achterstand tot de arbeidsmarkt. Deze mensen kunnen ingezet worden voor verscheidene taken ter ondersteuning van de diensten van het CA. Op deze manier kunnen zij eventueel vaardigheden opdoen in de taken die ze uitvoeren. Vanzelfsprekend zijn deze mensen niet in staat om al te grote afstanden af te leggen voor hun werk, en zullen zij in veel gevallen beperkt zijn tot openbaar vervoer of de fiets.

5.5 ROC

Vanzelfsprekend bestaat de doelgroep van het ROC uit studenten. Deze beperken zich niet louter tot Lelystad, maar kunnen uit meerdere plaatsen uit de omgeving komen. Op het ROC starten per jaar tussen de 400 en 500 studenten. De studenten die in het ambachts-centrum kunnen worden ingezet, kunnen vanuit verscheidene opleidingen komen. De studenten zullen dan, net als de medewerkers van het werkbedrijf, verschillende ondersteunende diensten in het ambachtscentrum kunnen leveren. Daarnaast kan het ROC vakdocenten inzetten bij de studenten, waardoor de kennis van de studenten in hun werk wordt vergroot en zij misschien meer specialistische taken kunnen uitvoeren. Het ambachts-centrum is voor deze doelgroep interessant, omdat het een stabiele stageplek kan bieden.

5.6 Centrada

De doelgroep van Centrada bestaat momenteel uit de huurders in gemeente Lelystad. Centrada renoveert en verduurzaamt veel woningen, waardoor zij zowel een leverancier als een afnemer van bouwmaterialen is. Hierin zou het ambachtscentrum een cruciale rol kunnen spelen voor Centrada, en dit is ook de toegevoegde waarde van het ambachts-centrum voor Centrada. Dit kan starten met de afzet van materialen die bij Centrada vrij-komen. Momenteel opereert Centrada uitsluitend in gemeente Lelystad en is ze dus ook aangewezen op bouwmaterialen hergebruiken (voor zover dat nu van toepassing is) binnen deze regio. Echter bestaat wel de ambitie om dit uit te breiden, bijvoorbeeld naar de hele provincie of de MRA. Op deze manier zouden tweedehands bouwmaterialen effectiever ingezet kunnen worden.

5.7 Rataplan

De doelgroep van Rataplan is vergelijkbaar met die van De Groene Sluis. Rataplan ziet ook mensen met verschillende achtergronden en met een verschillend budget voorbij komen in de winkel. Ook bij Rataplan is sprake van een transitie; er komen steeds vaker klanten uit duurzaamheidsoverwegingen naar de winkel die een tweedehands product willen kopen in plaats van een nieuw product. Maar er zijn natuurlijk nog steeds klanten die uit budget-overwegingen een product tweedehands willen kopen. Aangezien Rataplan sinds kort in Lelystad gevestigd is, heeft zij nog geen gegevens beschikbaar.

5.8 Deelconclusie

Uit de interviews komt naar voren dat de verschillende participanten elkaar kunnen versterken en er synergievoordeel met betrekking tot klanten valt te halen uit een Circulair Ambachtscentrum. De goede reputatie van De Groene Sluis kan extra klanten opleveren voor de andere participanten van het CA. Daarnaast kan een experience centrum ervoor zorgen dat alle participanten zich op een goede manier naar de klanten kunnen profileren.

Om dit te realiseren zouden de verschillende functies van de mogelijke participanten wel bij elkaar gesitueerd moeten worden. De ruimte op de locatie Schroefstraat is hiervoor te beperkt, en uit het onderzoek is niet naar voren gekomen dat dit voor enige participant haalbaar is om fysiek bij elkaar te komen. Een stap die wel haalbaar is met de huidige middelen, is duidelijk maken middels uitingen op het ABS dat er een samenwerking is tussen de verschillende partijen voor de inzameling en Re-use van goederen. Hiermee wordt het de inwoners van Lelystad duidelijker wat er met hun ingeleverde goederen gebeurt, en waar dit soort goederen te koop zijn.

6 Multi Criteria Analyse

Om de participanten te beoordelen, zijn verschillende Multi Criteria Analyses opgesteld. De eerste MCA is oriënterend en gaat uit van een breed Circulair Ambachtscentrum voor alle partijen. Het tweede MCA is gebaseerd op de voorkeur van de participanten en hieruit kwam naar voren dat een circulair grondstoffencentrum (2e handsbouwmaterialen) het meest haalbare was in de huidige situatie. Daarom wordt in het tweede MCA beoordeeld welke participanten het beste aansluiten bij een Circulair grondstoffencentrum.

In beide MCA’s zijn het ROC en het Werkbedrijf weggelaten, omdat bijna alle onderdelen uit het MCA niet op hen van toepassing zijn. Zij zijn volgend aan andere participanten. Voor de overige vijf participanten wordt eerst een Multi Criteria Analyse ingevuld voor een vijftal onderdelen. Deze onderdelen hebben onder andere ten doel bij te dragen aan het verwerven van een inzicht in welke participanten het meest meerwaarde leveren voor het Circulair Ambachtscentrum. Voor het tweede MCA is een onderdeel weggelaten, waardoor deze wordt ingevuld voor vier onderdelen. Deze onderdelen hebben onder andere ten doel bij te dragen aan het verwerven van een inzicht in welke participanten het meest meerwaarde leveren voor een Circulair grondstoffencentrum. Omdat het Repair café geen 2e handsbouwmaterialen zal verhandelen of bewerken, zijn ook zij uit de tweede MCA weggelaten.

6.1 Multi Criteria Analyse Circulair Ambachtscentrum

De onderdelen van de MCA voor het Circulair Ambachtscentrum zijn:

1. Ruimtelijk:
   - eisen, gesteld aan het ruimtebeslag: het benodigde ruimtebeslag van de partij, waarbij veel benodigde ruimte negatief en weinig benodigde ruimte positief is beoordeeld;
   - eisen, gesteld aan de benodigde voorzieningen: in termen van aansluitingen op het net (krachtstroom), water, riool, en (rest)warmte, waarbij weinig eisen positief en veel eisen negatief is beoordeeld;
   - eisen, gesteld aan de buitenruimte: in termen van parkeerplaatsen, bereikbaarheid door vrachtverkeer, entree(s), groenvoorzieningen, inzamelpunten, waarbij weinig eisen positief en veel eisen negatief is beoordeeld;
   - bereidheid tot educatieruimten: de bereidheid van de partij om de ruimte die ze hebben, deels in te richten voor educatie waarbij een grote bereidheid positief en een kleine bereidheid negatief is beoordeeld.
2. Investering/businesscase:
   - mogelijkheid tot de inzet van personeel: hoeveel en hoe vaak de partij (vast) personeel kan inzetten dat kan bijdragen aan het ambachtscentrum, waarbij vaak positief en weinig negatief is beoordeeld;
   - bereidheid en mogelijkheid tot investering: hoeveel investering de partij kan en wil doen ten behoeve van het ambachtscentrum in termen van geld/goederen/mensen, waarbij veel mogelijkheid/bereidheid positief en weinig negatief is beoordeeld;
   - mogelijkheid tot het verzorgen van educatie: de mogelijkheid tot het inzetten van geschoold personeel in het begeleiden van studenten in een stage en/of rondleidingen of korte leertrajecten, waarbij veel mogelijkheid positief en weinig negatief is beoordeeld.
3. Doelgroep:
   - het bestedingsbudget van de beoogde doelgroep: hoeveel de doelgroep die getrokken wordt, bereid is te besteden bij het ambachtscentrum waarbij veel positief en weinig negatief is beoordeeld;
   - toestroom van doelgroep: het aantal (betalende) klanten dat de partij bijdraagt, waarbij veel positief en weinig negatief is beoordeeld.
4. Samenwerking:
   - ambities ten behoeve van samenwerking: mate van ambitie die de partij heeft om hun huidige samenwerking uit te breiden naar de andere partijen in het ambachtscentrum, waarbij veel ambitie positief is en weinig negatief is beoordeeld;
   - reeds bestaande samenwerkingen: het aantal reeds bestaande samenwerkingen met relevante partijen of partijen uit het ambachtscentrum, waarbij veel samenwerkingen positief is en weinig negatief;
   - mogelijkheid tot het samenwerken met opleidingsbedrijven: de mogelijkheid om stages of leertraject plekken te faciliteren voor studenten van het ROC, waarbij veel mogelijkheid positief is en weinig mogelijkheid negatief.
5. Grondstoffen/afval:
   - selectiekwaliteit van materiaalstromen; de mate waarin de materialen die binnenkomen goed van elkaar gescheiden worden, waarbij goede scheiding positief is en weinig scheiding negatief;
   - kwantiteit van de beoogde materiaalstromen: de kwantiteit en zekerheid waarmee materiaalstromen binnenkomen, waarbij een hoge kwantiteit positief is en een lage negatief;
   - verwerking van materiaalstromen: mate van hoogwaardigheid waarmee de materiaal-stromen verwerkt kunnen worden, waarbij direct hergebruik het meest positief is en recyclen tot grondstof het meest negatief;

- mogelijkheid tot uitbreiding: van de huidig verwerkte materiaalstromen, waarbij mogelijkheid positief is en geen mogelijkheid negatief.

De partij die heel slecht scoort op een onderdeel krijgt één punt, waarna de puntentelling oploopt tot een maximum van vijf punten. Het gemiddelde van de onderdelen krijgt een weging en dit leidt tot de uiteindelijke totaalscore. De vijf onderdelen hebben de volgende wegingsfactor:

- ruimtelijk : factor 2;
- investering : factor 3;
- klanten : factor 1;
- samenwerking : factor 4;
- grondstoffen/afval : factor 5.

De wegingsfactor is aan de hand van de beschikbare ruimte voor het CA en de participanten bepaald.

	Multicriteria analyse	**HVC**	**De Groene Sluis**	**Repair café**	**Centrada**	**Rataplan**
		1	**2**	**3**	**4**	**5**
1	**Ruimtelijk**					
1.1	Ruimtebeslag	3	2	1	4	4
1.2	Benodigde voorzieningen	5	2	1	4	5
1.3	Buitenruimten	4	1	1	3	1
1.4	Educatieruimten	3	5	1	n.v.t	n.v.t.
	Gemiddeld	3,75	2,50	1,00	3,67	3,33
2	**Investering**					
2.1	Inzet personeel	2	5	3	1	2
2.2	Investering	3	5	3	4	4
2.3	Verzorgen educatie	2	5	1	3	3
	Gemiddeld	2,33	5,00	2,33	2,67	3,00
3	**Klanten**					
3.1	Bestedingsbudget doelgroep	n.v.t.	4	2	n.v.t.	4
3.2	Toestroom van doelgroep	3	5	4	3	4
	Gemiddeld	3,00	4,50	3,00	3,00	4,00
4	**Samenwerking**					
4.1	Ambities t.b.v. samenwerking	4	5	2	3	5
4.2	Bestaande samenwerkingen	4	5	4	2	5
4.3	Opleidingsbedrijven	3	5	1	4	5
	Gemiddeld	3,67	5,00	2,33	3,00	5,00
5	**Grondstoffen/afval**					
5.1	Selectiekwaliteit materiaalstromen	3	5	4	5	3
5.2	Kwantiteit materiaalstromen	5	5	3	3	5
5.3	Verwerking materiaalstromen	4	5	5	5	5
5.4	Mogelijkheid tot uitbreiding verwerkte materiaalstromen	3	5	4	4	5
	Gemiddeld	3,75	5,00	4,00	4,25	4,50

De uiteindelijke score van de participanten na weging is in onderstaande tabel weergegeven.

Gewogen gemiddeld criterium stuurgroep	HVC	De Groene Sluis	Repair café	Centrada	Rataplan
Ruimtelijk	7,50	5,00	2,00	7,33	6,67
Investering/businesscase	7,00	15,00	7,00	8,00	9,00
Doelgroep/klanten	3,00	4,50	3,00	3,00	4,00
Samenwerking	14,67	20,00	9,33	12,00	20,00
Grondstoffen/afval	18,75	25,00	20,00	21,25	22,50
Totaal (afgerond)	**51**	**70**	**41**	**52**	**62**

6.2 Multi Criteria Analyse Circulair grondstoffencentrum

De onderdelen van de MCA voor het Circulair grondstoffencentrum zijn:

1. Ruimtelijk
   - Eisen, gesteld aan het ruimtebeslag: het benodigde ruimtebeslag voor het grondstoffencentrum in termen van opslag, waarbij veel benodigde ruimte negatief en weinig benodigde ruimte positief is beoordeeld.
   - Eisen, gesteld aan de benodigde voorzieningen om de materialen van het grondstoffencentrum op te slaan of verkoopklaar te maken: in termen van aansluitingen op het net (krachtstroom), water, riool, en (rest)warmte, waarbij weinig eisen positief en veel eisen negatief zijn beoordeeld.
2. Investering/businesscase
   - Inzet van personeel: de mogelijkheid waarin personeel van de participant ingezet kan worden om de materialen van het grondstoffencentrum te sorteren, beoordelen, verkoopklaar te maken, waarbij weinig positief en veel negatief is beoordeeld;
   - Interesse: de mate van interesse van de participanten in dit type materialen, waarbij veel interesse positief is en weinig interesse negatief is beoordeeld.
3. Samenwerking
   - Mogelijkheid tot samenwerken: mate waarin de participanten kunnen samenwerken in het innemen, verwerken en verkoopklaar maken van de materialen van het grondstoffencentrum.
4. Grondstoffen/afval
   - Selectiekwaliteit van materiaalstromen; de mate waarin de materialen die binnenkomen goed van elkaar gescheiden worden door de participant, waarbij goede scheiding positief is en weinig scheiding negatief.
   - Kwantiteit van de beoogde materiaalstromen: de kwantiteit en zekerheid waarmee materiaalstromen binnenkomen bij de participant, waarbij een hoge kwantiteit positief is en een lage negatief.
   - Verwerking van materiaalstromen: mate van hoogwaardigheid waarmee de materiaalstromen verwerkt kunnen worden door de participant, waarbij direct hergebruik het meest positief is en recyclen tot grondstof het meest negatief.

Het materiaal dat heel slecht scoort op een onderdeel, krijgt één punt waarna de puntentelling oploopt tot een maximum van vijf punten. Het gemiddelde van de onderdelen krijgt een weging en dit leidt tot de uiteindelijke totaalscore. De vier onderdelen hebben de volgende wegingsfactor:

- ruimtelijk : 1;
- investering : 2;
- samenwerking : 3;
- grondstoffen/afval : 4.

	Multicriteria analyse	HVC	De Groene Sluis	Centrada	Rataplan
1	**Ruimtelijk**				
1.1	Ruimtebeslag	5	3	5	5
1.2	Benodigde voorzieningen	5	3	5	5
	Gemiddeld	5,00	3,00	5,00	5,00
2	**Investering**				
2.1	Inzet personeel	4	5	4	4
	Gemiddeld	4,00	5,00	4,00	4,00
3	**Samenwerking**				
3.1	Mogelijkheid tot samenwerking	5	5	4	5
	Gemiddeld	5,00	5,00	4,00	5,00
4	**Grondstoffen/afval**				
4.1	Selectiekwaliteit materiaalstromen	5	5	5	5
4.2	Kwantiteit materiaalstromen	5	4	3	4
4.3	Verwerking materiaalstromen	3	5	4	5
	Gemiddeld	4,33	4,67	4,00	4,67

De uiteindelijke score van de participanten na weging is in onderstaande tabel weergegeven.

Gewogen gemiddeld criterium stuurgroep	HVC	De Groene Sluis	Centrada	Rataplan
Ruimtelijk	5,00	3,00	5,00	5,00
Investering/businesscase	8,00	10,00	8,00	8,00
Samenwerking	15,00	15,00	12,00	15,00
Grondstoffen/afval	17,33	18,67	16,00	18,67
Totaal (afgerond)	**45**	**47**	**41**	**47**

6.3 Deelconclusie

Wanneer we kijken naar de eerste MCA, zien wij hierin duidelijk naar voren komen dat de Groene Sluis de meeste geschikte participant is voor de opzet van een CA in deze context, op korte afstand gevolgd door Rataplan. Met name op bereidheid tot investeren in het CA scoort De Groene Sluis beduidend beter dan de andere participanten, daar zij als enige bereid zijn een financiële bijdrage te leveren aan het CA in de vorm van een marktconforme huur voor eventuele ruimte.

Op het gebied van samenwerking zien we dat er vier partijen dicht bij elkaar liggen qua score. Enkel Repair café blijft qua score achter op dit punt. Dit komt, omdat zij duidelijk hebben aangeven bereid zijn tot samenwerken, maar benodigde werkruimte niet met andere te willen delen. Op het gebied van investering scoort Repair café ook het slechts. Dit komt door het feit dat zij niet in staat zijn een financiële bijdrage te leveren aan het CA en door hun beperkte omvang is ook het leveren van personele inzet moeilijk. Uit het MCA kunnen we concluderen dat de twee kringloopinitiatieven samen met HVC als beste optie naar voren komen voor het CA.

Wanneer we de MCA bekijken die is opgesteld voor de stroom 2e handsbouwmaterialen zien we dat de vier participanten qua score zeer dicht bij elkaar liggen. Dit bevestigt ook het beeld dat naar voren is gekomen uit alle gesprekken. Al deze partijen zien toekomst in de inzameling en verwerking van 2e handsbouwmaterialen en zijn bereid hiervoor een samenwerking aan te gaan.

7 Conclusie

Het vertrekpunt voor dit onderzoek was antwoord te krijgen op de vraag: *welke vorm van een Circulair ambachtscentrum in Lelystad het meest kansrijk is.* Uitgaande van alle gesprekken die hebben plaatsgevonden, kan de conclusie getrokken worden dat er een samenwerking opgezet moet worden tussen De Groene Sluis, Rataplan, HVC. Deze samenwerking zal ervoor moeten zorgen dat inname van goederen die ge Re-used kunnen worden, beter plaats zal vinden. De bewoners van Lelystad moet op een goede wijze gefaciliteerd worden om goederen in te leveren, zodat men niet meer het idee heeft naar het ABS te gaan om goederen weg te gooien maar naar het CA om goederen af te geven. Hiervoor moeten goede logistieke voorzieningen op het terrein aanwezig zijn, zodat spullen niet in de buitenlucht ingenomen hoeven te worden en dat er een mogelijkheid ontstaat dat bewoners enkel naar het CA gaan zonder hiervoor het ABS op moeten. Een impressie voor een dergelijke oplossing en de bijbehorende investering zijn meegenomen in dit rapport. De jaarlijkse kosten hiervan bedragen circa € 7.000,00. Hier staan echter geen directe inkomsten tegenover. In het kader van de op te stellen (financiële) businesscase is de conclusie dat deze niet sluitend is. De opbrengsten zijn indirect in de vorm van minder afval, meer Re-use en beter beeldvorming bij de toekomst. Dit is echter wel een belangrijke stap van het CA om in de toekomst sneller ontwikkelingen op het gebied van circulariteit te kunnen maken.

Bij het opzetten van een innamepunt ontstaat direct de mogelijkheid om voor Repair café, op hoogwaardige manier, goederen in te nemen. Hierover dienen de partijen wel onderling duidelijke afspraken te maken.
De opbrengsten hiervan zijn:

- vergroten van bewustwording bij de inwoners van Lelystad;
- toename van Re-usebare goederen;
- mogelijkheid gericht goederen in te nemen voor Repair Café en
- betere image van Re-use van goederen.

Daarnaast is er grote mate van interesse voor de opzet van een Circulair grondstoffen-centrum voor 2e handsbouwmaterialen. De opzet hiervan is een logische stap in de ontwikkeling en de groei van de samenwerking tussen HVC, Rataplan en De Groene Sluis. Hiervoor zal de samenwerking uitgebreid kunnen worden met Centrada. Over de samenwerking dienen concrete afspraken gemaakt te worden welke in dit stadium niet zijn besproken. Punten die besproken moeten worden, zijn onder andere:

- Inname van de materialen en goederen. Dit kan worden verzorgd door werknemers van HVC op het ABS, en door de bouwkundige aannemers van Centrada in hun woningen.
- Aanvoer en opslag van deze materialen. Dit kan bijvoorbeeld onder het perron van het ABS.
- Bewerking en afzet van de materialen. Dit kan gebeuren door Rataplan en De Groene Sluis.

Het advies is om, in het kader van beperkte beschikbare ruimte en onzekerheid over de continuïteit van het aanbod, te beginnen met een monostroom van materialen.
Het Circulair grondstoffencentrum zal de bijdrage van Re-use van materialen nog verder vergroten. Daarnaast ontstaat er een mogelijkheid bij het Circulair grondstoffencentrum een experience-centrum op te zetten waarin de bewoners van Lelystad kunnen ervaren hoe 2e handsbouwmaterialen herbruikt kunnen worden.